

Bài phát biểu của AmCham Việt Nam
Hội thảo góp ý Dự thảo định mức chi phí tái chế
ngày 28/6/2023

*Kính thưa Ông Phan Tuấn Hùng, Vụ trưởng Vụ pháp chế Bộ Tài nguyên Môi trường
Ông Đậu Anh Tuấn, Phó Tổng thư ký VCCI*

Thưa các quý vị đại biểu!

Chúng tôi xin cảm ơn VCCI và Bộ Tài nguyên và Môi trường đã tổ chức Hội thảo ngày hôm nay, để cộng đồng các doanh nghiệp trực tiếp góp ý đối với Dự thảo ban hành định mức chi phí tái chế, cũng như đề xuất một số giải pháp để triển khai hiệu quả chính sách EPR ở Việt Nam.

Hiệp hội Thương mại Mỹ tại Việt Nam (“Amcham Việt Nam”) rất ủng hộ việc tái chế bao bì, sản phẩm thải bỏ để bảo vệ môi trường. Trên thực tế, nhiều doanh nghiệp Mỹ đã đi tiên phong trong lĩnh vực này!

Về Dự thảo định mức chi phí tái chế (gọi tắt là “Fs”), Amcham Việt Nam đã có góp ý chi tiết cùng với các hiệp hội khác trong Văn bản của 14 Hiệp hội ngày 16/5/2023 gửi Bộ Tài nguyên và Môi trường, đã được trình bày vắn tắt tại Hội thảo bởi Hiệp hội Bia-Rượu-Nước Giải Khát Việt Nam cũng như phát biểu của nhiều hiệp hội khác tham dự Hội thảo ngày hôm nay.

Về Fs:

Như đã nêu chi tiết trong Văn bản góp ý của 14 Hiệp hội, nhiều đề xuất định mức tái chế Fs ở mức rất cao bất hợp lý, cụ thể như Fs đề xuất cho bao bì giấy hỗn hợp đang cao hơn **4,3 lần**; nhôm cao gấp **4,9 lần** Fs trung bình của các nước khác. Định mức tái chế rất cao này sẽ dẫn đến việc giá cả hàng hóa tăng cao bất hợp lý, gây khó khăn cho cả nhà sản xuất và người tiêu dùng.

Fs cao bất hợp lý có một nguyên nhân chính vì chưa theo nguyên tắc kinh tế tuần hoàn do chưa trừ đi giá trị vật liệu thu hồi được. Trong **Báo cáo Nghiên cứu Môi trường ngày 28/10/2021** của Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế OECD đã nêu rõ **“Cần thiết kể các chương trình điều chỉnh phí sao cho đảm bảo khả năng thu hồi đầy đủ chi phí hoạt động”**.

Việc thu hồi chi phí hoạt động là từ 2 nguồn: Giá trị vật liệu thu hồi được và Đóng góp hỗ trợ tái chế của nhà sản xuất/nhập khẩu.

Vì vậy, chúng tôi cùng chung kiến nghị với các hiệp hội, cụ thể là:

Thứ nhất, với các vật liệu có giá trị tái chế thu hồi được lớn hơn chi phí tái chế như bao bì nhôm, sắt thép, giấy carton, bao bì nhựa cứng, phương tiện giao thông...nhà tái chế đã có lãi thì cần điều chỉnh hệ số điều chỉnh của $Fs = 0$, căn cứ theo khuyến nghị của OECD. Điều này hoàn toàn phù hợp với thực tiễn thu gom và tái chế ở Việt nam hiện nay khi các bao bì, sản phẩm này về cơ bản đã được thu hồi hết, hầu như không có nguy cơ tới môi trường, việc hỗ trợ thêm cho nhà tái chế đang có lãi là không hợp lý.

Thứ hai, với các vật liệu có giá trị thu hồi thấp như bao bì ni lon, bao bì giấy hỗn hợp: rất cần đóng góp để hỗ trợ cho nhà tái chế, nhưng giá trị Fs cần hợp lý, không cao hơn so với mức trung bình của thế giới. Chúng tôi đã có đề xuất Fs cụ thể trong thư kiến nghị

Thứ ba, bỏ chi phí quản lý hành chính 3% khỏi đề xuất Fs, vì 3% là số tiền rất lớn, lên tới nhiều trăm tỷ, trong khi Nghị định số 08/2022/NĐ-CP của Chính phủ đã quy định chi phí quản lý hành chính lấy từ tiền lãi ngân hàng, theo ước tính cũng lên tới nhiều trăm tỷ đồng, hoàn toàn đủ cho hoạt động của Hội đồng EPR và Văn phòng EPR.

Chúng tôi cũng hoàn toàn nhất trí với kiến nghị của các hiệp hội đã nêu về các giải pháp để thực hiện EPR một cách hiệu quả, bao gồm:

1. Kiến nghị trong hai năm đầu tiên (năm 2024 và 2025), tập trung vào hướng dẫn thi hành, chưa áp dụng xử phạt, chỉ truy thu khoản nộp thiếu nếu doanh nghiệp kê khai chưa đủ hoặc chưa đúng, trừ trường hợp cố tình không kê khai hoặc cố tình gian lận:

Lý do: EPR là một chính sách rất mới, đa số các nước Châu Á còn chưa áp dụng bắt buộc, việc thực thi cho hàng ngàn loại bao bì, sản phẩm là rất phức tạp, cần hướng dẫn chi tiết, nhiều loại bao bì, sản phẩm còn chưa có công nghệ tái chế, chưa có nhà tái chế nên nhiều doanh nghiệp không có sẵn giải pháp. Nếu áp dụng ngay việc xử phạt với mức phạt rất cao sẽ rất khó khăn và bất cập cho doanh nghiệp khi doanh nghiệp chưa được hướng dẫn đầy đủ về quy định mới.

2. Kiến nghị cho phép các doanh nghiệp thực hiện kết hợp cả hình thức tự tái chế và nộp tiền hỗ trợ tái chế cho 1 loại bao bì/sản phẩm trong cùng năm, thay vì bắt buộc chọn một trong 2 hình thức.

Thực tế, nhiều loại bao bì, sản phẩm hiện chưa có giải pháp tái chế hiệu quả, ví dụ bao bì giấy hỗn hợp, pin lithium, v.v. Các doanh nghiệp vẫn đang tìm giải pháp tái chế phù hợp, quá trình này có thể mất nhiều thời gian để thử nghiệm, và trong khi thử nghiệm, chưa thể xác định được số lượng được tái chế. Do đó, việc cho phép doanh nghiệp kết hợp cả hình thức tự tái chế và nộp tiền hỗ trợ tái chế là rất cần thiết để khuyến khích doanh nghiệp tìm giải pháp tái chế phù hợp.

3. Kiến nghị thay đổi cách nộp tạm ứng trước vào đầu năm 2024 sang quyết toán theo số lượng thực tế khi kết thúc năm 2024 (tức là nộp vào tháng 4/2025), để vẫn thực hiện đầy đủ trách nhiệm với môi trường mà giảm được khó khăn cho doanh nghiệp:

- Việc phải nộp tạm ứng một khoản đóng góp lớn (ước tính lên tới nhiều ngàn tỷ đồng) vào Quỹ BVMT từ đầu năm 2024 theo hướng dẫn của Bộ Tài nguyên và Môi trường cho các sản phẩm dự kiến sản xuất, nhập khẩu của năm 2024 (tức là phần lớn chúng còn chưa đưa ra thị trường), mà số tiền này sẽ nằm trong quỹ đến tận cuối năm 2025 mới được giải ngân⁽¹⁾ trong khi nhiều doanh nghiệp đang rất khó khăn trong sản xuất - kinh doanh, ngân hàng siết chặt cho vay, lãi suất cao, là “khó chòng khó” cho doanh nghiệp.

- Việc điều chỉnh cách nộp đóng góp tái chế các sản phẩm, bao bì sản xuất/nhập khẩu trong năm 2024 vào đầu năm 2025 theo quyết toán số lượng thực tế cũng giống như thuế thu nhập doanh nghiệp hiện nay là nộp khi kết thúc kỳ, vừa giảm bớt khó khăn cho DN, vừa phù hợp với Nghị định 08/2022/NĐ, Điều 81, khoản 3, mục a quy định “Việc kê

khai số tiền đóng góp tài chính được tính theo khối lượng sản xuất, đưa ra thị trường và nhập khẩu sản phẩm, bao bì của năm liền trước”.

4. Cần có chính sách ưu đãi cho bao bì thân thiện với môi trường hoặc sử dụng vật liệu tái chế:

- Đề nghị đối với phần bao bì đã sử dụng vật liệu tái chế tại Việt Nam được tính hệ số điều chỉnh F_s bằng 0 để khuyến khích doanh nghiệp sử dụng vật liệu tái chế trong bao bì.

- Cần xây dựng cơ chế ưu tiên/ khuyến khích đối với các loại nguyên vật liệu thân thiện với môi trường làm bao bì, cụ thể đề nghị được tính hệ số F_s 0,5.

Chúng tôi rất mong những ý kiến đóng góp ở trên sẽ được Bộ Tài nguyên và Môi trường tiếp thu, điều chỉnh trong Dự thảo mới trình Chính phủ, đồng thời báo cáo Chính phủ xem xét các giải pháp triển khai EPR được đề xuất tại Hội thảo ngày hôm nay.

Chúng tôi xin trân trọng cảm ơn!